

## GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N<sup>ro</sup>. 8.

19. Stycznia 1821.

## Wiadomości krajowe.

NN. Cesarstwo przybyli do Gracu na d. 3. t. m. przyjęci nayuprzemyśli; na d. 4. opuścili tę stolicę a przy towarzyszących im błogosławieństwach mieszkańców puscili się w dalszą podróż do Laybachu. Wieczorem o godzinie 7 przybył także Cesarz Jmć Rosyjski, wysiadł on w zamku przyjęty przez Gubernatora Hrabiego Aicholta, Xięcia Hohenzollern i Starostę Cyркуłowego.

Jego C. K. Mość uchwałą Swoją wydaną w Opawie na d. 20. Listopada, raczył zezwolić na przywrócenie Kongregacyi Filipinów w Weronie.

Goniec Tyrolski i Vorarlbergski donosi, że na d. 26. Grudnia J. Fouché Xiążę Otranto umarł po krótkiej chorobie. Fouché urodził się w Nantes na d. 29. Maia 1763; przy wybuchnieniu rewolucyi Francuzkiej był Adwokatem.

## Wiadomości zagraniczne.

## Zjednoczone Stany Ameryki północney

Ciąg dalszy Poselstwa Prezydenta przerwanego w Numerze przeszłym Gazety naszej.

»Przekonany iestem, iż przy rozpoznawaniu spraw wewnętrznych kraju naszego, stawia się wam ku zaspokoienu waszemu w korzystnem świetle różne przedmioty, które przy dopełnianiu urzędowania, waszą zastanowią uwagę. Pomiedzy temi przedmiotami nie masz ważniejszego nad dochody Państwa a to ze względu bezpośredniej działalności siły, mocą której wybierane są od Narodu i ze względu wpływu, który ma do czynności innych gałęzi władzy rządowej. Dochód, zawisły od źródeł pomocnych kraju i łatwość z jaką potrzebna ilość pobiera się, iest najlepszą miarą źródeł pomocnych i siły Rządowej. Niektóre nderżające fakta ukażą przedmiot ten w należytem świetle. Dnia 30. Września 1815

długi ustalone i nieustalone Zjednoczonych Stanów wynosiły 119,635,558 dollarów. Jeżeli doliczymy do tey summy ilość kapitału pięcio procentowego zapisanego na banku Zjednoczonych Stanów, daley kapitał Mississipiyski i późnię przyjęte kapitały, które się pewnym Prowincyiom za posługi wojenne i pewnym osobom za dostarczane w ostatniej wojnie zapasy i usługi należały, więc ogólny dług Państwa podług dokładniejszego wyrachowania, wynosił prawie do 158,713,049 dollarów. Dnia 30. Września 1820 wynosił tenże dług do 91,992,883 dollarów, tak, iż w przeciągu czasu pięciu lat umorzono z niego 66,719,166 dollarów. W ciągu tego czasu zaspokoiono różne wydatki Rządu Zjednoczonych Stanów we wszystkich gałęziach zarządu cywilnego, wojskowego i marynarki, wystawiono i rozszerzono znacznie zniszczone podczas wojny od Anglików w tey stolicy budowy, założono i ukończono obszerne warownie, wystawiono zbrojownie i składy w różnych częściach Związku, pomnożono naszą marynarkę, artylerię, amunicyie i inne zapasy wojenne różnego rodzaju które w ostatniej wojnie tak bardzo wyniszczone zostały, tak dla siły lądowej iak i morskiej uzupełniono znowu.«

»Przez umorzenie tak znaczney ilości długu Państwa i dokonanie w tak krótkim czasie tak rozciąglych i obszernych przedsięwzięć można mieć pewne wyobrażenie o wielkości naszych źródeł pomocnych. Wykaz ten, będzie zupełniejszy i bardziej pocieszający, zwążywszy, iż wnet po ukończeniu ostatniej wojny zniesione zostały stałe podatki i akcyzy i że dochody potrzebne do wyżey namienionego zamiaru, wpływały całkowicie i zupełnie z innych źródeł.«

»Różne przychody Skarbu do d. 30. z miesiąca Września wynosiły do 16,794,107 dollarów 66 cent, podczas, gdy wydatki Państwa do owej epoki stanowiły 16,871,525 dollarów 72 centym; w kassach Państwa było do dnia wspomnionego nadwyżku z dawniejszych wpływów do 1,950,000 dollarów. Co się dotyczy



spodziewanych dochodów roku przyszłego, odesłał was do, wykazu który złoży wydział skarbowy.»

»Summę trzech millionów dollarów, która wpłynąć miała przez pożyczkę na mocy uchwalonego aktu z przeszłego posiedzenia, otrzymał Rząd pod korzystnymi warunkami, przez co okazało się, iż nie tylko powiększony został kredyt Narodowy, ale że są gotowe kapitały, potrzebujące takiego sposobu umieszczenia, chociaż przytęm nie będzie zysku rocznego więcej jak pięć procentu.«

»Nie byłoby rzeczą zbytęzną, przywieść, iż wydział skarbowy ma teraz do zadanja za sprzedane Rządowe kraiiny 22,996,545 dollarów. Dotykając tego przedmiotu, jest obowiązkiem moim przełożyć Kongresowi, czyliby niebyło przyzwolciey, aby nabywcom tych kraiin ze względu na odmianę zaszła od czasu ich kupna zezwolić na słuszne zniżenie. Wiadomo, iż kupna te zaszły w czasie, gdy ceny wszystkich artykułów wysoko stały i że termin wypłaty przypadał w tym czasie, kiedy ceny spadły. Od mądrości Kongressu oczekiwać należy, by ułożony był plan zgodny ze sprawą publiczną dla uczynienia owym nabywcom znaczney ulgi.«

*(Donkończenie nastąpi.)*

## Portugalia, Brazyliia i Algarbiia.

*Z Lizbony d. 9. Grudnia.* — Naywyższa Junta rządząca mianowała niedawno Kommissyę publicznego Skarbu, którey tenże sam będzie obowiązkiem, jak dawniejszych Dyrektorów. Ma ona pomiędzy innemi ułożyć owe zdania sprawy i dokumenta, któreby Stanom naszym (Cortes) posłużyły do zaprowadzenia pożyteczney odmiany w dotychczasowem prawie skarbowem.

Wszystkim Officerom milicyi znajdującym się przy woysku, oświadczone rozkazem dziennym podziękowanie za ich dotychczasowe usługi i rozpuszczono ich do domów, wyjąwszy obu Majorów z pułku Porto i Maya, których należyte umieszczenie zachował sobie Rząd, aby im dał dowód uznania ich nadzwyczajnych usług poczynionych od dnia 24go Sierpnia.

## Hiszpania.

*Z Madrytu d. 15. Grudnia.* — Rząd wysłał w miesiącu Kwietniu czterech znakomych Urzędników stanu do Buenos-Ayres i Nowey-Granady, opatrzonych nayrozszejszymi instrukcyami ze strony Ministerstwa spraw zewnętrznych, dla nawrócenia tamcz-

nych mieszkańców do matki oyczyzny. Teraz nadeszła już wiadomość o przybyciu ich na różne miejsca ich przeznaczenia i o rozpoczęciu układów; z przedsięwziętych środków wnosić można o szczęśliwym skutku. — Minister woyny wydał rozkaz do wszystkich dowódców woyska począwszy od granic Francuzkich aż do Madrytu; aby z troskliwością wyznaczali i dawali potrzebną zastonę do przeprowadzenia 12,000,000 realów pożyczonych skarbowi publicznemu przez dom handlowy w Paryżu Lafitte.

Zaszły tu znaczne skargi przeciwko różnym sądom prowincjonalnym, a szczególniey przeciwko Sądowi kraiowemu w Walencyi; spodziewają się, iż przy nastąpić mającém nowem prawodawstwie wszyscy Deputowani głosować będą za wprowadzeniem Sądów przysięgłych (Jury) osobliwie w sprawach kryminalnych. Zapewniają, iż Xiaze Infantedo odrzucił formalnie wyrok skazujący go na wygnanie, twierdząc, iż jeżeli artykuł Konstytucyi dozwala Rządowi zarządzania siłą zbroyną, inny artykuł teyże Konstytucyi chce, aby Hiszpan sądzony był przez swoich naturalnych Sędziów, a karany dopiero po zapadłym wyroku.

Don Pedro Velarde Pułkownik artyleryi a brat pierwszey ofiary rewolucyi Hiszpańskiej, którego imię wyryte jest na kolumnie w sali Stanów (Cortes) mianowany jest Gubernatorem w Santander. Jenerał Alava dowódca Vitoryi otrzymał rozkaz rozpocząć sprawę przeciwko Jenerałowi Quesada, obwinionemu, iż oddalił się od przepisanej sobie drogi i przebrany kusił się wyjechać w tajemnem poselstwie do obcego kraiu.

## Wyspa S. Heleny.

Naynowsze gazety Londyńskie z dnia 22. Grudnia z. r. zawierają wiadomości z wyspy S. Heleny dochodzące do d. 7. Listopada. Buonaparte był zupełnie zdrow na ciele, cierpiał atoli często napady melancholii (*despondency*), podczas których zamyka się samotny, nie przyjmując żadnych odwiedzin: nawet swoich przyjaciół. Zakreslony dawniey obwód dla przejeżdżania się jego został nie dawno rozszerzony tak dalece, że teraz jeździć lub przechadzać się może w obwodzie 14 mil Angielskich. Od niejakiego czasu dozwala Buonaparte do siebie przystępu Officerom Angielskim, szczególniey Jenerałowi Davenport, z którym często i długo się bawi.

Dwa okręty Angielskie Glendower i Shearwater przybyły na d. 23. Października do wyspy S. Heleny, a na d. 2. Listopada



puściły się w dalszą podróż ku stanowisku Ameryki południowej. Szlop wojenny Brazen tegoż samego dnia odpłynął do przylądka Dobry Nadziei. Amerykańskie kupieckie okręty przybywają często na wysokość wyspy S. Heleny, Kapitanowie ich okazują wiele niechęci zjad, gdy im Admirał Angielski, dowodzący w tamiecznym stanowisku, nie pozwala zbliżać się do brzegów wyspy.

## Francya.

*Z Paryża d. 27. Grudnia.* — Na posiedzeniu Izby Parów z d. 26. na zaspokajające przełożenie Prezydenta, uchwalono naprzód jednomyślnie, aby Xiążę Valmy (syn zmarłego Marszałka Kellermanna, znany dotąd pod imieniem, Jenerała Kellermanna) przyjęty był do Izby Parów. Poczem Margrabia Fontanes jako zdawca sprawy Kommissyi mianowanej do ułożenia adresu podziękowania dla Króla, przeczytał projekt tego adresu, który później odesłany do Wydziału dla rozpoznania i jeszcze na tém samem posiedzeniu przyjęty został tak przez Wydział jak i Izbę z niezakimi odmianami. Dalej przystąpiono do projektu Hrabiego Lanjuinais uczynionego względem tymczasowej wyłącznej własności Izby Parów, mający rozpoznać zbrodnie popełnione przeciwko osobie Króla i jego rodziny, atoli wielu uznało projekt ten niedokładnym, i przystali na potrzebę ostatecznego prawa wniesioną przez Xięcia Tayleiranda przeciwko zdaniu Hrabiego Boisi d'Anglas i Xięcia Broglió mającą za cel uczynić nieśkiele poprawy w projekcie Hrabiego Lanjuinais i stosownie do tego uchwalono szczególną Kommissyję, złożoną z Hrabiego de Seze i Pontecoulant dla rozpoznania różnych przypadków, w których Izba Parów obowiązana jest zamienić się w Sąd.

## Włochy.

W nocy z d. 21. Grudnia Xiążę di Gallo, tymczasowy Minister spraw zewnętrznych w Neapolu przejeżdżał przez Rzym dla oczekiwania Króla Jmci w Toskanii.

W Ravninie na d. 8. Grudnia, zabito w śród dnia skrytoboczem sposobem dowodzącą tamieczną twierdzy. Niewiadomo dotąd sprawy tej zbrodni ani przyczyny, ponieważ zabity postępowaniem swoim ziednał sobie publiczny szacunek.

## Niemcy.

Ciąg dalszy nowej Konstytucyi Heńskiej: Tytuł VIII. O Stanach krajo-

wych. 51. Stany Naszego W. Xięstwa złożone będą z dwóch Izb. 52. Pierwszą Izbę składać mają: 1) Xiążęta panującego Domu; 2) Głowy rodzin Magnatów, posiadających iedno lub więcej Państw Stanowi Magnatów właściwych, przepisanych §. 16. Edyktu wydanego względem stosunku Magnatów Stanu; 3) Najstarszy z rodziny Baronów Riedeselskich; 4) Biskup katolicki. W przypadku osierocenia stolicy Biskupię W. Xiążę upoważni naybardziej odznaczającego się Duchownego katolickiego, ażeby zastąpił miejsce Biskupa na Seynie; 5) Duchowny protestancki, którego W. Xiążę zaszczyci do żywotnią godnością Prałata; 6) Kanclerz Uniwersytetu krajowego, lub jego zastępca; 7) Nayznakomitszy z obywateli Państwa, których na tę godność W. Xiążę powoła dożywotnie. Mianowania te nie będą rozciągnięte nad liczbę 10. Członków. 53. Izbę drugą tworzyć będą: 1) Sześciu Deputowanych, których Szlachta mająca swoje dostateczne posiadłości w W. Xięstwie wybierze z pośród siebie; 3) Dziesięciu Deputowanych owych miast, którym dla interesów handlowych, lub ze względu czcigodnych dawnych pamiątek, przynależy prawo wyboru. Miasta te są następujące: a) Stolica Darmstadt; b) Moguncya; obadwa te miasta wybierać będą po dwóch Deputowanych; c) Giesen; d) Offenbach; e) Friedberg; f) Alsfeld; g) Worms; h) Bingen, wszystkie te wybierać po iednym Deputowanym; 3) 34 Deputowanych, którzy utworzonymi będą przez wybory obwodowe z miast nie obdarzonych szczególnem prawem wyborowem i z gmin włościańskich. Zasady i sposób; jak mają być wykonane prawa wyborowe oznaczone tym artykułem, opiewa ustawa wyborowa. 54. Współ Członki Izby pierwszey posiadający prawo dziedziczne w niej zasiadania, w tenczas onego prawa używać będą, skóra ukończą 25 rok życia, i jeżeli do wykonywania praw obywatela Państwa, żadna prawna dla nich nie zażydzie przeszkoda. 55. Deputowani do Izby drugiey powinni być obywatelami Państwa, którzy skończyli rok 36, i mają dochody dostateczne do zabezpieczenia ich niepodległego bytu. Dochód takowy, uważany będzie dla wyborów Szlachty, iesli mający być wybranym szlachcic posiadacz gruntowy płaci rocznie 300 Złt. Reń. stałego podatku ze swego własnego majątku. Dla innych wyborów, potrzeba, aby mający być wybranym płacił rocznie 200 Złt. Reń. podatku, lub jako urzędnik pobierał przynajmniej roczny stanowy pensyi 1000 Złt. Reń. Gdyby iednak w ob-

wodzie wyborczym nie było 25 zdolnych do wyboru, którzy opłacają stałych podatków 100 Złt. Reń., zatem liczba 25 uzupełnioną będzie wyborem dla całego kraju z tych, którzy po owych najwięcej płacą w obwodzie. 56. Do wyboru Szlachty mają udział wszyscy szlachta posiadacze, którzy płacą 300 Złt. Reń. podatku stałego, lub ukończyli 30 rok życia. Członki pierwszy Izby nie mogą do tego mieć udziału jako wyborcy. 57. Mianowanie Deputowanych z miast i z obwodów wyborczych nastąpi przez trzy wobory. Pierwszy wybór oznacza umocowanych. Z tego wybrani będą wyborcy a z ostatniego Deputowani. Wyborcami będą 60 najwięcej płacących mieszkających obywateli w obwodzie, którzy przynajmniej mają 30 rok. Liczba wybierających na wyborców dla każdego obwodu i miasta, które bądź jednego lub dwóch mianować ma Deputowanych ustanowiona jest 25. Do wyborów oznaczonych tym artykułem nie może mieć udziału Członek Izby pierwszej, lub mający głos na wyborach szlachty lub mogący być wybrany.

*(Ciąg dalszy nastąpi.)*

## K r a k ó w.

W dalszym ciągu działań Seymu na posiedzeniu z dnia 13go Grudnia (przerwanem, w przesłanym Numerze gazety naszej) Sekretarz Seymowy odczytał odpowiedź Senatowi na wniesiony projekt JW. Reprezentanta Nowickiego co do ustanowienia i uposażenia domu roboty ubogich, w której odpowiedzi Senat przyznając należyty wzgląd przedstawionemu projektowi jako nastroczającemu najsłabszym i najsłabszy środek utrzymania bezpieczeństwa publicznego i zapewnienia się względem osób, które się stały podeyrzanemi, z przyczyny, iż nie są w stanie okazania pewnych utrzymania życia funduszów; bacząc jednak, że ustanowienie domu roboty ubogich bez znacznych nakładów ciągleby się utrzymywać nie zdołało, a pomyśleć nie można, aby w niniejszym stanie rzeczy korzyść z prac w tym domu odbywanych mogła wynagrodzić kosztu, tudzież ażeby bez licznych i pomocy rozmaitego stopnia siły i usposobienia wymagających fabryk, mieli zawsze zatrudnienia zamiarowi odpowiadać, znalazł potrzebę zawie-

szenia projektu, dopóki albo zamożność Skarbu nie pozwoli pewnej części dochodów publicznych zwrócić na ten przedmiot, albo stosunki kraju naszego z ościennemi Państwami nie będą tak sprzyjające przemysłowitutejszokrajowemu, iżby oswobodzony od wszelkich przeszkód mógł istotnie zakwitnąć. JW. Reprezentant Nowicki przymawiając się do odczytaney odpowiedzi Senatowi, odczytał swe uwagi i żądał, aby jeżeli Kommissyja Budżetowa nie odkryje jakowych jeszcze funduszów na zakład domu ubogich, wezwany został Senat Rządzący o zastanowienie się dalsze nad obmyśleniem środków, któreby w czasie mógł istnieć dom roboty ubogich jako jedyny sposób zapobieżenia niedoli i żebractwu oraz napływowi ludzi podeyrzanych. JW. Reprezentant Sołtykowicz wniósł, iż gdy Senat Rządzący dla upiększenia miasta ma fundusze, aby raczej te na rzecz domu ubogich były obrócone, jako do istotnego celu społecznego życia stosujące się; mówił następnie o przeciążeniu Towarzystwa Dobroczynności przez narzucanie z strony policyi osób nie kwalifikujących się do domu schronienia ubogich, i żądał, aby było ograniczone przyjmowanie ubogich do osób niezdolnych ponosić pracy przez wiek i kalectwo; radził przytęm potrzebę urządzenia służących dla uprzątnienia próżniactwa, i uczynił wniosek, aby Senat Rządzący przyjął życzenia Reprezentacyi na poprzednich Seymach w przesłanych projektach o służących oświadczone, i jako w materii łączney urządzenia policyynego z ustawą Skarbową co do potrzeby kosztów przyspieszył nadesłanie projektu.

JW. Marszałek zawiadomił Izbę Prawodawczą, iż co do urządzenia służących będącego ustawą policyyną, Senat Rządzący wyznaczył Komitet do roztrząśnienia i zgłębienia przedmiotu, Izba Prawodawcza postanowiła wezwać Senat Rządzący o przyspieszenie urządzenia służących.

## Królestwo Polskie.

Według prywatnych wiadomości z Warszawy, monopolium soli nie będzie więcej puszczane w dzierżawę, ale Rząd obeymie znowu na siebie tę gałęź Administracyi krajowej; przez co spodziewać się można, że cena soli zostanie znacznie niższa.